

Listy

Listy

Listy Ason-klubu, **krásně informační** bulletin nejen pro mladé a nezavedené autory západních Čech. Ročník XXXIV, 2025, letos Listy č. 10 (od r. 1992 až dosud už Listy č. 325) z 1. 10. 2025. Stran 8, náklad 240 výtisků. Redakce: Helena Šlesingerová. Vydal Ason-klub Knihovny města Plzně, p. o., jako barevné bříško Plze č. 10/2025 za laskavého přispění Města Plzně. **N e p r o d e j n é !**

MILÝ PŘÍTELI...

„Nespouštěj své oči z hvězd a své nohy ze země.“

(Theodore Roosevelt)

***„Bud' sám tou změnou,
kterou chceš vidět ve světě.“***

(Mahátma Gándhí)

*

BYLO NEBYLO

...**Eva Válková** a **Jiří Poslední** vytěžili z letošní společné výstavy novou sbírku *Grafolyrika*. Slovní ilustrace Evy Válkové ke grafikám Jiřího Posledního v nákladu 200 výtisků vydala agentura AM art, která je odnoží plzeňské společnosti Delex s.r.o.

Knihu v populárním žánru true crime *Dva na vraždu* s podtitulem *Případy smrtící spolupráce* (Brno: Nastole, 2025) napsal plzeňský novinář a PR manažer **Milan Říský** spolu s právníkem **Janem Thomayerem**. Jedná se o investigativní pohled na tři případy, v nichž klíčovou roli sehráli dva pachatelé. Čtenáře jistě zaujme detailní popis počínání plzeňských sériových vrahů Michaela Kutílka a Josefa Kotta, kteří během dvaceti šesti hodin připravili o život celkem čtyři lidi včetně dvou mladých dívek.

Nový román šumavského rodáka **Martina Sichingera** *Přijde na tě esenbák* (Praha: nakl. 65. pole, 2025) se odehrává ve Vimperku během čtyř letních dnů roku 1975. Vypravěčem je desetiletý Michal Zidek, který již byl hrdinou autorových románů *Zítřka přijde Olah* a *Kocovina šumavského léta*.

Spisovatelka a senátorka **Daniela Kovářová** ve sborníku *Normální Daniela 3* (Praha: Leges, 2025) shrnula články, komentáře a vystoupení během svého třetího roku v politice.

V edici Kratochvilného čtení na každý měsíc také už vyšel *Kalendář plzeňský 2026* **Peggy Kýrové** s názvem *Radosti života (drobné i větší)*. Prologem i ilustracemi opatřil knihu Stanislav Bukovský, v Pro libris vydala Knihovna města Plzně.

Nejpilnějším plzeňským nakladatelem je však určitě **Miloslav Krist** (ArtKrist). V letošním roce připravil k vydání už třináct titulů regionálních autorů (<https://artkrist-plzen-cz.webnode.cz/knihy-vydane-2025/>).

Ivo Fencel zde vydal nový román pod starým názvem *Styky s Jorikou* (2025) – viz <https://www.kosmas.cz/knihy/559101/styky-s-jorikou/>. Nejedná se o reedici, nýbrž o zcela nový text, jehož první část kdysi vyhrála v soutěži Literární Varnsdorf.

Čerstvý člen Střediska západočeských spisovatelů **Michal Černý** ze Sokolova publikoval sbírku *Povídky do vany* (2025) s podtitulem *Sedmero podivuhodných příběhů*. Podle autora má jít o „literární sebranku akčních, hororových a humoristických povídek“.

Pro Knihovnu města Plzně zajistilo nakladatelství Miloslav Krist – ArtKrist vydání monografické publikace *Zdeněk Šmíd: Paměti a jiné texty z pozůstalosti*. Autorsky se na ní ještě podíleli **Ladislava Lederbuchová** a **Darek Šmíd**.

V létě pak rovněž přibyl třetí svazek ročních souborů novějších literárních recenzí **Vladimíra Novotného** *Kritikův rok (2020) a Kritikův rok (2021)*.

Plzeňské veřejnosti byly v posledních týdnech představeny také dvě knižní novinky napsané podle skutečných příběhů. V rámci X. ročníku festivalu Víkend otevřených ateliérů proběhl v sobotu 20. září v prostorách Papírny Plzeň křest publikace **Veroniky Albrechtové** *To (ne)zvládnu sama* (Grafia, 2025) – o životě na protialkoholním oddělení v Dobřanech a překonání závislosti.

Ve čtvrtek 25. září se katedrála sv. Bartoloměje na náměstí Republiky v Plzni do posledního místa zaplnila lidmi, kteří se přišli zúčastnit slavnostního požehnání knihy **Magdalény Fialy** *Počkej na mě v nebi, Matyáš* (vlastním nákladem, 2025). Autorka-matka se v ní vypsala z bolesti ze ztráty malého syna. Na cestu za empatickými čtenáři knížku spolu s farářem Pavlem Petrašovským vyprovodila zpěvačka Lucie Bílá, která kvůli tomu přijela z Prahy...

Jan Sojka 29. září nabídl k poslechu na stanici Vltava „básnickou meditaci nad sebou samým“ *Přemalovat pot*. Jeho vzpomínkovou modlitbu za mrtvého otce připravil Dominik Mačas a v režii Jakuba Doubravy ji čte Václav Neužil. (Dostupné na <https://vltava.rozhlas.cz/jan-sojka-premalovat-pot-vzpominkovou-modlitbu-za-mrtveho-otce-cte-vaclav-neuzil-9560683>.)

V polovině měsíce října by se prý na pultech knihkupectví měla objevit první kniha historické sci-fi trilogie **Michaely Hánové** *Pán blesků – Neuvěřitelný příběh vynálezce Nikoly Tesly* (MaHa, 2025). Za rukopis plzeňská autorka (*1985) převezme 10. října v rámci 35. Podzimního knižního veletrhu v Havlíčkově Brodě literární ocenění Talent roku. (Román má pak být představen také v Plzni, a to 3. listopadu v Obvodní knihovně Doubravka.)

*

(NEJEN) LITERÁRNÍ POZVÁNKY

* **V měsíci říjnu 2025** Knihovna města Plzně v rámci otevírací doby od 9:00 do 18:00 hodin zve k návštěvě knižních bazarů, a to:

- **1. 10. – 31. 10.** do vestibulu Obvodní knihovny Skvrňany (Macháčkova 28) na tradiční velký výměnný swap knih Čtenáři čtenářům.
- **6. 10. – 31. 10.** do Ústřední knihovny pro dospělé (B. Smetany 13) na Podzimní knihobraní. Výprodej knih odepsaných z fondu knihovny.
- **6. 10. – 10. 10.** do Obvodní knihovny Slovany (Táborská 24) na Velký knižní bazar. Výprodej knih odepsaných z fondu knihovny.
- **6. 10. – 8. 10.** do Obvodní knihovny Doubravka (Masarykova 75) na Bazar knih na Doubravce. Výprodej knih odepsaných z fondu knihovny.

* **V pátek 3. října 2025 v 10:00 hodin** Knihovna města Plzně zve do Obvodní knihovny Slovany (Táborská 24) na Čtení pro nejmenší. Vstup volný.

* **V pátek 3. října 2025 v 10:00 hodin** Knihovna města Plzně zve do Obvodní knihovny Lochotín (Studentská 22) na program pro nejmenší Čteme, čteme pohádku. Vstup volný.

* **V pátek 3. října 2025 v 19:00 hodin** jste zváni do Zach's Pubu (Plzeň, Palackého nám. 2) na autorské čtení nových i starších textů **Jana Sojky** a **Roberta Jandy** za hudebního doprovodu Františka Kučery.

* **V pátek 3. října 2025 ve 20:00 hodin** jste zváni do Anděl Music Baru (Plzeň, Bezručova 151/5) na křest audioknihy Následuj mne. Detektivní thriller **Kamila Pešťáka**, příběh válečného veterána Adama Lva, který knižně vyšel v roce 2019, načetl herec a zpěvák Jan Holík. Součástí programu koncert kapel Darrell Standing, Masový Hrach a dalších hostů. Vstupné 200,- Kč.

* **V pondělí 6. října 2025 v 16:30 hodin** jste zváni do prostor Café A (Plzeň, Jetelová 3) na autogramiádu – představení sborníku článků, komentářů a vystoupení nezávislé senátorky **Daniely Kovářové** za její třetí rok v politice – Normální Daniela 3 (Leges, 2025).

* **Ve středu 8. října 2025 v 17:00 hodin** Západočeská galerie v Plzni zve do přednáškového sálu Výstavní síně „13“ (Pražská 13) na pořad o životě a díle básníka **Václava Hraběte** Hledám tě v tomto městě. Účinkuje Poetické divadlo. Vstupné 25,- Kč.

* **Ve čtvrtek 9. října 2025 v 16:00 hodin** jste zváni do Městské knihovny Rokycany (Masarykovo nám. 83/I) na autorské čtení **Terezy Herzogové** z knihy Ovečky a vlci. Vstup volný.

* **Ve čtvrtek 9. října 2025 ve 20:00 hodin** jste zváni do Anděl Music Baru (Plzeň, Bezručova 5) na exhibici Erotic slam v Andělu. Speciální edice slam poetry, která se v každém městě objevuje jen jednou za rok. Slameři v županech a župancích s texty striktně o lásce, sexu a něžnostech. Účinkují: **Vašek z Aše, Tyč, Teena, Sudet, Larissa, Smrczech** a další. Vstupné 230,- Kč (v předprodeji) / 300,- Kč (na místě).

* **V pátek 10. října 2025 v 10:00 hodin** Knihovna města Plzně zve do Obvodní knihovny Lochotín (Studentská 22) na program pro nejmenší Čteme, čteme pohádku. Vstup volný.

* **V pátek 10. října 2025 v 10:00 hodin** Knihovna města Plzně zve do Ústřední knihovny pro děti a mládež (B. Smetany 13) na Čtení pro nejmenší. Vstup volný.

- * **V pátek 10. října 2025 v 10:00 hodin** Knihovna města Plzně zve do Knihovny Vinice (Hodonínská 55) na Čtení pro nejmenší. Vstup volný.
- * **V pátek 10. října 2025 v 10:30 hodin** Knihovna města Plzně zve do Obvodní knihovny Bory (Klatovská tř. 109) na Čtení pro nejmenší. Vstup volný.
- * **V úterý 14. října 2025 v 10:00 hodin** Knihovna města Plzně zve do M-klubu Obvodní knihovny Skvrňany (Macháčkova 28) na Kniháček: Klub pro rodiče s malými dětmi. Pohádky pro nejmenší, vyprávění a hry v knihovně, hravé čtení s využitím loutkového divadla Marionetino.
- * **V úterý 14. října 2025 v 17:00 hodin** Knihovna města Plzně zve do Polanovy síně (B. Smetany 13) na další pokračování cyklu Můj šálek čaje (10), tentokrát setkání nad knihou **Haruki Murakamiho: Konec světa & Hard-boiled Wonderland**. Připravila a uvádí **Jitka Prokšová**. Vstup volný.
- * **Ve čtvrtek 16. října 2025 v 16:00 hodin** jste v rámci festivalu Děti, čtete?! zváni do prostor Plzně Zastávky (Přeštická 1761/4) na autorské čtení **Silvie Šeborové** z knihy Hlas lesa (Labyrint, 2024). Ilustrovaný román pro čtenáře od 12 let je beletristickou poctou surrealistické malíře Toyen. Vstup volný, rezervace míst nutná.
- * **Ve čtvrtek 16. října 2025 v 16:00 hodin** jste zváni do Městské knihovny Rokycany (Masarykovo nám. 83/I) na křest knihy Pohádkové výlety pejska a kočičky a setkání s autorem **Pavlem Farou**. Nové pohádky inspirované původním dílem **Josefa Čapka**. Vstup volný.
- * **Ve čtvrtek 16. října 2025 v 18:00 hodin** Západočeská galerie v Plzni zve do sklípku Výstavní síně „13“ (Pražská 13) na pořad Koulelo se, koulelo, červené jablíčko. Podzim v lidové poezii a písni. Účinkuje soubor ŽIVA, uvádí Jiří Hlobil. Vstupné 25,- Kč.
- * **V pátek 17. října 2025 v 10:00 hodin** Knihovna města Plzně zve do Obvodní knihovny Lochotín (Studentská 22) na program pro nejmenší Čteme, čteme pohádku. Vstup volný.
- * **V pátek 17. října 2025 v 10:00 hodin** Knihovna města Plzně zve do Obvodní knihovny Doubravka (Masarykova 75) na Čtení pro nejmenší. Vstup volný.
- * **V úterý 21. října 2025 v 17:00 hodin** Západočeské hudební centrum zve do přednáškového sálu hlavní budovy Západočeské muzeum v Plzni na Pořad k 80. narozeninám Jiřího Žáčka. Díla západočeských skladatelů inspirovaná Žáčkovou tvorbou či přímo složená na jeho básně. Vstupné dobrovolné.
- * **V úterý 21. října 2025 v 18:00 hodin** Knihovna města Plzně zve do Obvodní knihovny Skvrňany (Macháčkova 28) na autorské čtení prozaika **Václava Grubera** z nového detektivního románu. Vstup volný.
- * **Ve čtvrtek 23. října 2025 v 17:30 hodin** Studijní a vědecká knihovna Plzeňského kraje zve do sálu beletrie své hlavní budovy (Smetanovy sady 2) na další díl cyklu Potkej autora. Tentokrát s dětskou psycholožkou a psychoterapeutkou **Kateřinou Šrahůlkovou**, autorkou knihy Děti války. Vstupné 129,- Kč, pro registrované čtenáře SVK 49,- Kč.
- * **Ve čtvrtek 23. října 2025 v 18:00 hodin** jste zváni do Schované kavárny (Plzeň, Zbrojnická 6) na křest nové knihy **Václava Englara** Ponaučení Mistra Králíka – cyklu 54 příběhů a stejného počtu autorských ilustrací o králičím zenovém mistrovi. Hudebními hosty písničkáři Hynek Kočí a Petit.
- * **V pátek 24. října 2025 v 10:00 hodin** Knihovna města Plzně zve do Obvodní knihovny Lochotín (Studentská 22) na program pro nejmenší Čteme, čteme pohádku. Vstup volný.

* **V pátek 24. října 2025 v 10:00 hodin** Knihovna města Plzně zve do Knihovny Vinice (Hodonínská 55) na Čtení pro nejmenší. Vstup volný.

* **V pátek 24. října 2025 v 10:30 hodin** Knihovna města Plzně zve do Obvodní knihovny Bory (Klatovská tř. 109) na Čtení pro nejmenší. Vstup volný.

* **Ve čtvrtek 30. října 2025 v 10:00 hodin** Knihovna města Plzně zve do Centra robotiky (Cukrovarská 2996/23) na další Wikiklub. Společné psaní Wikipedie. Vstup volný.

* **V pátek 31. října 2025 v 10:00 hodin** Knihovna města Plzně zve do Obvodní knihovny Lochotín (Studentská 22) na program pro nejmenší Čteme, čteme pohádku. Vstup volný.

* **V pátek 31. října 2025 v 10:00 hodin** Knihovna města Plzně zve do Obvodní knihovny Doubravka (Masarykova 75) na Čtení pro nejmenší. Vstup volný.

*

(NEJEN) LITERÁRNÍ SOUTĚŽE A CENY

* **ROKYCANSKÝ PÍSMÁK 2025.** Městská knihovna Rokycany ve spolupráci se ZUŠ Rokycany a Gymnáziem a SOŠ Rokycany vyhlásila další ročník literární soutěže **Rokycanský písmák 2025/2026**. Soutěž je určena mladým autorům a bude hodnocena ve dvou věkových kategoriích: žáci ZŠ (7. až 9. třída) a žáci SŠ. Lze zaslat **prózu** o max. rozsahu 3 normostrany, na téma *Někdy je lepší počkat si na druhý dojem. – První dojem může klamat. Věci, osoby i situace často nejsou takové, jak se zdají. Někdy stačí chvíli počkat, dívat se pozorněji – a objeví se nový rozměr, nečekaná pravda nebo překvapivý příběh.* – **Uzávěrka je 31. října 2025.** Adresa: pismak@qasos.cz.

* **LITERÁRNÍ CENA ALBATROSU 2025.** Nakladatelství Albatros vyhlásilo **XVI. ročník tradiční literární soutěže o nejlepší původní rukopis**. Soutěž je určena všem autorům od 18 let. Lze zaslat původní, dosud nepublikovaný **rukopis knihy pro děti**, letos na téma *Výprava do historie. – Představte si, že držíte v rukou kouzelný deník – bránu do minulosti. Stačí pár řádků a ocitnete se ve vybraném historickém období. Kam by vedla vaše výprava? Kdo by vám dělal společnost? A jaké události byste mohli zažít?* – Rukopis je nutné odevzdat ve dvou tištěných kopiích (bez uvedení autora) a zároveň též elektronicky. Odborná porota bude texty hodnotit anonymně, autor přiloží vyplněnou přihlášku, která je ke stažení na webu (údaje: jméno a příjmení, kontaktní adresa, název práce a souhlas s podmínkami soutěže). **Uzávěrka je 31. října 2025.** Adresa: Albatros Media a. s., 5. května 1746/22, 140 00 Praha 4, info@albatrosmedia.cz (do předmětu uveďte „Literární soutěž Albatros – Jméno a Příjmení“). Oceněná próza bude publikována do data vyhlášení příštího ročníku soutěže a vítěz vedle standardního honoráře obdrží i finanční odměnu ve výši 25 000,- Kč. Více na <https://www.albatros.cz/aktualita/literarni-soutez-nakladatelstvi-albatros-2025/>.

* **CENA KARLA ČAPKA 2025.** Československý Fandom vyhláší **XLV. ročník Ceny Karla Čapka**. Lze zaslat původní, dosud nepublikované (ani na internetu) práce **žánru sci-fi, fantasy nebo hororu s fantastickými prvky**, a to v českém nebo slovenském jazyce. Příspěvky budou hodnoceny v kategoriích dle rozsahu: mikropovídka (max. 9 000 znaků vč. mezer), krátká povídka (9 001 až 30 000 znaků), povídka (30 001 až 90 000 znaků), novela (90 001 až 450 000 znaků). Dílo je třeba odevzdat v jednom dobře čitelném tištěném exempláři a zároveň v elektronické formě e-mailem (v textovém formátu .rtf, .txt, .doc, .docx nebo .odt). Autor vyplní přihlášku, prohlášení a souhlas s GDPR (na webu). Práce budou hodnoceny anonymně, jméno autora, případně pseudonym neuvádějte přímo do textu. **Uzávěrka je 20. listopadu 2025.** Adresa: *Pavel Mikuláščík, Poděbradova 143, 612 00 Brno*, e-mail: ckc@fandom.cz. Registrační poplatek za každou práci činí 100,- Kč (4 €). Více informací na <https://fandom.cz/index.php/ckc>.

*

OHLASY * REFLEXE * POVÍDKY * BÁSNĚ * KRITIKY

Vstup na vlastní nebezpečí!

* IVO FENCL: Hajšmanům!!!

Krásné české jméno Hajšman ve mně vyvolává nostalgickou letní vzpomínku na veliký bílý dům čtyř partají na konci ulice, ve které jsem proběhal kus dětství. Děti tenkrát totiž ještě běžely, respektive lítaly, jak se říkalo, a museli nás dokonce krotit, což dnes třeba není. „Nelítej, vždyť jsi celý říční,“ krotila mě babička a jenom netušila, že nás už zase pronásledoval pan Hajšman. Bydlil v křídovém domě, můj kamarád Eduard Babka o patro pod ním – a varoval mě, že si nesmíme zahrávat, protože se Hajšman bojí o skleník, okurky, sklípek, macešky a patrně taktéž o život. Zkrátka a dobře si až jako dospělý kmán uvědomuji, že byl Hajšman dobrák od kosti.

Měl nás určitě rád a nic proti dětem konce let šedesátých neměl. Jenže Edáček mu skočil do toho skleníku a prováděl tak šílená alotria, že se ani moc nedivím, když se pak muselo utíkat a že mě nabádal k tomu samému.

Nebo jsme se před panem Hajšmanem ukrývali ve veliké, částečně zpustlé zahradě, trochu podobné té z Trnkovy knihy, a on dělal, že nás nevidí, a pracoval a pracoval a my na pracanta patřili kukadly pitomců jako na nepřítele takřka třídního.

Ten jeho sklípek byl pod nepoužívanými schody v zadním traktu a strašidelně působil a měl prohnílé dveře, které ani nemělo cenu zamykat. Podobné domy a situace byly tehdy normální. A my do sklípku zvědavě lezli, že si tam uděláme „bunkr“, a místo toho jsme mohli každou chvíli upadnout do květináčů a zakvíčet s hřebíkem v noze. Ale žádná past od zlého třídního nepřítele! Jenom tam neměl kdy uklidit a napsal pouze cedulku NEVSTUPOVAT, ale té jsme si nevšíмали. Eda ani ještě neuměl číst.

Strašně rád bych se za alotria Hajšmanovi omluvil, ale je „pod drnem“ (a ne zahradním) už desítky let a omlouvat se jeho potomkům jaksi postrádá smysl. Je to, jako když se dneska omluví stát X za Čingischána, nebo Francie za Napoleona, nebo Británie za kolonialismus. „Já jsem vašemu dědovi křivdil, víte, ale já se omlouvám.“

Ten dům zbourali, zahradu zahladili a na stejném místě je obří hala zaniklé továrny Pronap ve Starém Plzenci: někdy se to již tak semele, že království vašeho dětství úplně zanikne a nemůžete už vstoupit, nebo s výjimkou fantazie vzpomínek. Ale vzpomínky jsou nutně částečná fantazie a... Stále to vidím: Zase „zdrháme“ a Hajšman soptí, mává hráběmi. Máme náskok, nebo ten pocit, že za námi utíká, je nám v patách, ale... Tak to nebylo! Jen láteřil a udělal krok, dva. Ne víc. Stále pracoval a my mu nepomohli. Jednou jsem na něj dokonce zavolał: „Hajhitler.“ A hle, ani poté netelefonoval na Bezpečnost (tehdejší policii), že smradi nepoznali nácky, i propagují „Ádu“. Ale s dětmi to moc neuměl, asi ne, protože neumím uvěřit, že se s námi domluvit nedalo.

Já tomu neumím uvěřit, dnes, ale podobná víra je zbytečná a tenkrát zněly jeho výčitky, zatímco já a Eda jsme si bezstarostně hráli na honěnou, a to tak intenzivně, že jsme se takřka nezastavili. To byly časy! Dnes už děti nerejdí, a jestli vaše, omlouvám se. Ale předpokládám, že zrovna spíš analyzují něco v mobilu, což ještě není nejhorší z variant. Žijeme ve virtuálnějším světě, než býval, a hra *Hodný pan Hajšman* by měla určitou naději na úspěch; ale větší naději má počítačová hra *Zlý pan Hajšman*.

Měl by tam zase hrábě a Edu Babku by pronásledoval okolo bílého domu a já bych přišel na návštěvu a on by začal hrabat listí a s Edáčkem bychom jej špehovali z úkrytů. Ne, tu hru vytvářet nebudu a omlouvám se všem Hajšmanům světa, že jsme tenkrát roztřískali, co se dalo. Dnešní děti se nikomu omlouvat nebudou, protože už moc neprobíhá válka mezi nimi a sousedem, ale probíhá víc kooperace mezi nimi a virtuální realitou. Jsem ročník 1964 a někdy se nás sejde víc takových a vzpomínáme na dobrodružné výpravy do zahrad dětství a prázdninové horory, kdy nás nikdo nehlídal. Leda strážný anděl. „Jak jsme to vlastně mohli přežít?“ divíme se. No, ale zrovna nad zahradou okolo toho bílého domu se zadumám ještě jednou a musím si odpovědět, že zrovna tam bylo přežití na pořadu dne.

Hajšman se nezdál, možná ne, ale měl nás pod kontrolou. (Starý Plzenec, 29. 8. 2025)

ŘÁDKY O DIVADLE

*** LADISLAVA LEDERBUCHOVÁ: Výjimečná loutková inscenace v plzeňské Alfě**

Inscenace *Transport: bod zlomu* vznikla jako mezinárodní projekt ve spolupráci slovinských a českých divadelníků pod patronací Evropské unie, Ministerstva kultury ČR, Plzeňského kraje a města Plzně. Hru napsali Tim Grabnar (který je i režisérem divadelní realizace) a Ajda Ross (která text pro scénu dramaturgicky připravila). Mateja Starić a Sebastian Bal jsou autoři scénické hudby, autorkou výpravy je Sara Slivnik.

Dokumentární drama odkazuje k soudnímu procesu v USA, v němž federální správní soud projednával kauzu havárie ropné těžařské společnosti British Petroleum (BP) v Mexickém zálivu v roce 2010, při níž přišlo o život mnoho pracovníků a vznikla nebyvalá ekologická škoda znečištěním moře i pobřeží. Bylo vyslechnuto na tři sta svědků – jak z přeživších dělníků, jejich rodin, tak manažerů společnosti BP, především lidí zodpovědných za zřízení těžní věže vinou její chybné konstrukce a za následný zápalný výbuch, v jehož plamenech uhořeli lidé. Soudní jednání trvalo pět let – do roku 2015, a rozsudek odsoudil BP k náhradě škody rodinným pozůstalým, dále americkým rybářům, ale i vládě USA a vládám okolních postižených států v celkové výši 61 miliard amerických dolarů.

Tento souhrn věcných informací hra poskytuje prostřednictvím živého komentáře herců Daniela Horečného a Josefa Chozé Jelínka, v chronologickém pořadí, jak se vyjevuje v zobrazovaném soudním přelíčení, v kterém se rekapituluje průběh tragické události. Z reproduktorů průběžně zaznívá hudba a děsivé ruchy, ale též promluvy účastníků jednání, které na pozadí tlumené angličtiny v českém překladu přinášejí hlasové kreace Kristýny Frankové a Roberta Kroupara (oba promlouvají za řadu postav). Všichni herci hlasovým výkonem odvedli velmi dobrou práci: Horečný a Jelínek se drželi citově neutrálního, odosobněného zpravodajského sdělování, zatímco hlasy svědků Frankové a Kroupara byly v područí expresivity znovuprožívání líčených situací a byly tak komplementem k loutkově předváděné tragické havárii.

Na velmi malé scéně (vzniklé rozdělním jeviště Alfy na prostor herní a prostor pro diváky) „zalidněné“ miniaturními loutkami (stovky jich vyprodukovala 3D tiskárna) – ohromné množství jich sedělo jako publikum v soudní síni, byly jako pracovníci na těžní věži, jako svědci havárie, jako zoufalci hledající záchranu ve vlnách moře při tragické události. Obdivuhodně rychlou manipulací s loutkami v životohrožujících situacích se v reminiscencích událostí líčených před soudem hercům podařilo vytvořit napětí a v divákovi spoluprožívaný strach z nebezpečí. Podstatnou jevištní roli pro dosažení efektu ohrožení a zkázy sehrála světla – ukazující přesně světlem „vykrojené“ akce, bodově nasvícené postavy a jejich zoufale nesmyslné bezvýchodné jednání. Technici Alfy byli v tomto smyslu dalšími herci inscenace. A ještě pochvalme jevištní přítomnost živlů, odkazující na autentičnost předváděné události: ropa jako dar země, mořská voda a oheň jako produkt výbuchu. Herci pracují s živly, s vodou i ohněm – postavy opravdu hoří živým plamenem a pro diváka do estetizace sdělení o tragédii lidské chyby vnášejí kromě bytostně prožívané hrůzy i neodbytný pocit nutnosti spravedlivé odplaty za lidské utrpení.

Zákonem daná spravedlnost byla rozsudkem naplněna, soud se se ctí zhostil své úlohy. Ve finále inscenace herci na zadní stěnu jeviště zavěšují několik portrétů obětí ropné havárie, před nimiž rozsudek finanční náhrady poškozeným ironicky bledne. Alfovský „bod zlomu“ je v inscenačním smyslu díky miniaturám loutek zlomem v možnostech divadelní loutkové práce, a též láme vědomí o nezpochybnitelné racionální nadřazenosti zákona a „léčivé“ moci peněz nad soucitem a humánností lidského postoje. Nejen v roce 2015 a nejen v USA. (Plzeň, 20. 9. 2025)

*

POEZIE

J. Novák

SVĚDECTVÍ

Padesát kroků jistoty k nepřekonání,
ale směřitelné za obrátky kol
Hranice cesty končí obrazovkou
s nepřetržitým programem –
dávají temné mlčení
a 365 dílů ročně: seriál o lásce
ke psům a naopak
k pohybovadlům všech ras a rodokmenů
o pokračování teď už a ne až příště
o lásce k vlastnímu tělu
o dvojicích statistik s nedopsaným scénářem
Hračkou je naladit druhý program
je v zádech, blízko
jen dvakrát padesát kroků –
příběhy podle podobného scénáře.
A ještě poslední košatá příležitost
show, téměř panorama –
opona vyspravená záplatami času
najatá k dílu zadní kulisy,
sláva obehnaná, umíklá unaveným očím,
kulhavý rytmus s útržky melodie
a prázdné ruce balance.

Zůstává rodina vyhlídek,
soustava tichých obrazovek
Nabízejí jen obrazy
anebo opravdový svět?
Dar nepřístupný, cizí marný
stadion hemžení jen pro zvané
bolavá vzpomínka na utracený svět.
... a ještě jako skála pevný rastr spojů
nepochybný, opravdový svět
cesty přikázané, nařízené, diktované –
labyrint přímek mimo kompromisy
přehledný bez fint, tajemství a nástrah,
zvrácený žert zlomyslného projektanta
bez pointy.

(Plzeň, 5. 7. 2025)

Vít Procházka

5:47

(Bon voyage!)

na plzeňském nádraží
v 5:47 číhaly zobáky
jitřných dravců
pobité plechy
potřísněné instantními sny 3v1
s vypreparovaným instinktem prorazit v
hlavním městě
země z
víry prabáb
a
a
z
milosti
dík
svatosti
(na zapřenou)

(26. 6. 2025)

DUNAJ U KREMŽE

(Středoevropský víkend.)

v Dolních Rakousích
řeka připomínala
bájně zrcadlo,
když ještě
na dojmy se
dalo vsadit,
hladina v hloubkách
naschvál spala
(když
paměť
si
pamatovala)

(13. 9. 2025)

KONTAKT: Ason-klub při Knihovně města Plzně, p. o., B. Smetany 13, 301 00 Plzeň,
tel.: 378 038 200, mobil (SMS): 724 253 627, e-mail: asonklub@plzen.eu;
<http://www.knihovna.plzen.eu>